

XII. ROČENKA

KRUHU MODERNÍCH FILOLOGŮ
PŘI ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMII VĚD

a

KRÚŽKU MODERNÝCH FILOLÓGOV
PRI SLOVENSKEJ AKADEMII VIED

za rok 1969 a 1970

Kruh moderních filologů při Československé akademii věd
Krúžok moderných filológov pri Slovenskej akademii vied

Vyučování
francouzskému jazyku.

Sepsal

obzvláště pro samouky

JAN VOČADLO,

učitel francouzského jazyku ve vyšší reálné škole české, přesešný soudní překladatel francouzského, vláského a anglického jazyka a official u c. kr. vrchního soudu v Praze.

Druhé vydání.

V PRAZE 1903.

Ve Slovanském knihkupectví 136—11.

První český docent francouzského jazyka

Probíráme-li se počátky české moderní filologie a zvláště české romanistiky, narazíme na vynikajícího a iniciativního průkopníka. Základním povoláním nebyl odborníkem v jazykovědě, nýbrž právníkem, svými zájmy nebyl ani filologickým teoretikem, zato však byl pozoruhodným jazykovým praktikem. Jeho jméno není dnes dokonce specialistům valně známo. A přece jeho pedagogické a literární působení bylo v době od poloviny minulého století do let osmdesátých přínosem k našemu kulturnímu vývoji. Zůstává zároveň jedním z dokladů o tom, kam se tehdy u nás neodolatelně a se vzrůstající intenzitou obracelo kulturní snažení. Mám na mysli profesora Jana Vočadla (1814—1885). Rád bych v nenáročném zkratce připomněl jeho podnětný zjev.

Jan Vočadlo, rodilý Pražan, pocházel z měšťanské rodiny. Jako žák malostranského gymnasia upozornil na sebe mimořádnou pamětí a nevšedním nadáním pro jazyky. Bylo zřejmě rodové. Projevilo se výrazně u jeho karlovského bratra Františka (jenž měl vedle německých klasiků i bohatou knihovnu klasiků francouzských, italských, španělských, anglických a zčásti ruských v originále, což na svou dobu bylo u nás nepochybně vzácností), u jeho syna Viléma, středoškolského filologa, a zejména u jeho vnuka, našeho známého universitního anglisty Otakara Vočadla.

V kvartě se Jan Vočadlo začal zajímat o francouzštinu a o italštinu, příští rok chodil již na přednášky z angličtiny konané na pražské universitě. V dospělém věku své znalosti rozšířil o jazyky další — o španělštinu, maďarštinu, polštinu a ruštinu. Na universitě studoval filosofii a práva. Roku 1838 přijal na čas místo vychovatele Josefa hraběte z Valdštyna. Pak složil zkoušku soudcovskou, ačkoliv jako bolzanovec soudcem být nemínil. Stal se praktikantem u trestního soudu pražského a roku 1841 koncepčním praktikantem u fiskálního úřadu v Praze, kde sloužil necelých pět let. Otcova smrt a vyhlídka na dlouhou čekatelskou dobu jej přiměly, že se právníckého zaměstnání vzdal. Využil svých jazykových schopností učitelky. Začal vyučovat češtině, francouzštině, italštině a angličtině. K francouzštině získal a uchoval si díky neobyčejně příznivé okolnosti nejbezprostřednější vztah. V domě „U Ježíška“ na Tržišti na Malé Straně, kde žil — v téměř domě, v němž po svém příchodu do Prahy bydlil mladý František Palacký —, byl u nich ubytován Francouz. Náležel k družině francouzského krále Karla X., zbaveného trůnu Červenovou revolucí z roku 1830 a trávil několik let v Praze ve vyhnanství. Vočadlova rodina měla tedy znamenitou příležitost osvojit si jeho jazyk.

Na jaře revolučního roku 1848, za nové politické situace, naskytla se Janu Vočadlovi možnost nejen k tomu, aby přispěl k obrodným snahám v české vědě, nýbrž aby svůj lingvistický talent uplatnil na vyšší úrovni. Všichni víme, jak důležitý podnět dal na začátku dubna Karel Havlíček v třetím čísle svých Národních novin. Vycházejí z nastalého uvolnění ve vyučování vybízeli české učence k tomu, aby znovu přednášeli českým ja-

zykem a aby zvláště cizí jazyky vykládali po česku, neboť prý „je známo, že náš jazyk mnohem příbuznější jest románským jazykům a že vyučování těmto jazykům pomocí češtiny mnohem jest snadnější“.

Jan Vočadlo byl první, kdo okamžitě reagoval na tuto vlasteneckou výzvu namířenou proti vševládnutí němčiny. Prohlásil, že miní v příštím školním roce přednášet na filosofické fakultě česky o francouzštině a že zároveň za tímto účelem přichystá potřebnou českou mluvnici. Také v České věce bylo pak uveřejněno podobné prohlášení. Jan Vočadlo požádal fakultu 9. května o to, aby mu byla udělena venia docendi. Dovolával se výzvy Karla Havlíčka a svobody vyučování, poskytnuté Vídni na základě petice pražského studentstva z 15. března. Profesorský sbor již o dva dny později, 11. května, Vočadlově žádosti vyhověl. A tak se roku 1848 Jan Vočadlo stal prvním a v té době jediným pouze českým docentem moderního jazyka na pražské universitě. Svým příkladem podnítil i jiné vlastence k napodobení, např. Františka Čupra, který po něm ohlásil české přednášky z filosofie a byl jako Jan Vočadlo v studijním roce 1848/49 docentem. Následovali jej i další učitelé, zvláště učitelé jazyků.

Vývoj politických událostí nedopřál Janu Vočadlovi, jehož přednášky byly hojně navštěvovány (měl na sto posluchačů), působit dlouho jako docent. V roce 1850 se vrátil do státní služby. Působil nejdříve několik let u vrchního státního zastupitelství, později jako oficiál u vrchního zemského soudu trestního v Praze. Začal se také věnovat literární činnosti. Roku 1849 vyšel jeho *Český sekretář, aneb pravidla slohu listovního s příklady*, sestavený podle francouzského vzoru. Autor byl zde uveden ještě jako „docent na universitě Pražské“. V době, kdy právnické studium bylo u nás německé, zpracoval a obnovil českou právnickou terminologii v příručce *Český právník*. Nejpotebnější formuláře listin, smluvních spisů notarských, soudních podání, výměrů atd. (1852). O její užitečnosti svědčí, že roku 1860 vyšla v druhém rozšířeném vydání a že později posloužila jako základ a východisko pro dvoudílný spis téhož názvu, zpracovaný J. Hlavatým, J. Rankem, K. Stehlíkem a JUDrem Jakubem Škardou. Jan Vočadlo dále roku 1853 uveřejnil knížku *Ctnosti v příkladech*. Podtitul zněl: Sběrka zábavných a poučných povídek pro mládež. Text český a německý byl položen vedle sebe. Dočkala se rovněž druhého vydání pod pozměněným titulem. Autorská indikace vysvětlovala: Přeložil a vydal Jan Vočadlo, bývalý vychovatel.

Jazyky jej však stále lákaly. Od roku 1849 učil němčině na akademickém gymnasiu, o několik let později — mezitím byl roku 1852 jmenován soudním přísežným překladatelem z francouzštiny a italštiny, dodatečně i angličtiny — učil francouzštině střídavě na staroměstském gymnasiu, na vyšší české reálce a od roku 1863 na nově založené vyšší dívčí škole. To již měl k dispozici vlastní cvičebnici (z roku 1860), která nejdříve vycházela jako zvláštní příloha Lumíra a dostala název *Vyučování francouzskému jazyku*. Sepsal obzvláště pro samouky Jan Vočadlo, učitel francouzského jazyku ve vyšší reálné škole české, přísežný soudní překladatel francouzského, vlašského a anglického jazyka a official u c. kr. vrchního soudu v Praze. Tato první česká cvičebnice francouzštiny vyšla pak již roku 1863 v druhém vydání. V předmluvě k němu psal autor: „Zpozorovav před třemi roky, že v nynější době, kdežto téměř každé odvětví v české literatuře jest zastoupeno, posud předce nestává mluvnice francouzské, sepsal jsem tuto mluvníčku v prvním vydání a dozvěděl jsem se napotom s potěšením, že má práce nebyla marná, a že obzvláště venkované, ježto nemají příležitosti učitele si zaopatřiti, této pro samouky sepsané mluvníčky pilně

používají.“ V dalším odstavci navazoval Jan Vočadlo na tezi, kterou v revolučním roce 1848 Karel Havlíček uváděl na podporu své vlastenecké výzvy, aby se u nás cizím a zvláště románským jazykům vyučovalo na základě češtiny: „Také Němci se již o to pokusili, výslovnost francouzských slov naznačiti; to však jest nesnadno, ba naprosto nemožno, protože v němčině není stejných, ba ani podobných zvuků se zvuky francouzskými, není v ní totiž ani písmena ň ani písmena ž. Myslím tedy, že s ohledem na udanou výslovnost tato knížka jest praktická.“

Skutečně to byla knížka praktická, promyšlená a inteligentní. V dvaapadesáti „částkách“ (lekcích) přinášela úsporně, rozmanitě a pedagogicky látku, postupujíc od „snadnějšího a nejpotřebnějšího pravidla k pravidlům nesnadnějším a méně často potřebným“, seznamovala s účelnou slovní zásobou z běžného života, transkribovala velmi pěkně a přístupně výslovnost a ukládala vhodné nerebusové úlohy. Podrobný abecední ukazatel předeslaný „mluvniče“, která byla docela solidní mluvnici o 207 různých stránkách, usnadňoval uživateli hledání. Velmi dlouho bylo *Vyučování francouzskému jazyku* oblíbenou pomůckou. Domnívám se, že by leckomu posloužila ještě dnes. Jan Vočadlo v závěru své předmluvy k druhému vydání z r. 1863 poznamenal: „V tomto druhém vydání jsem udělal jen nepatrné změny, proto že mám za to, že tento návod jest docela věci přiměřen.“ Zároveň ohlašoval: „Mám také již v rukopisu mluvnici systematickou, a snad i tu vydám v příhodné době. Pak-li se to stane, bude se systematická tato mluvnice moci považovati za doplněk tohoto vyučování francouzskému jazyku, jemužto každý národovec zajisté přeje nejlepšího výsledku a rozmnožení.“ Tato mluvnice nevyšla, podobně jako zůstala v rukopise naše první mluvnice angličtiny, kterou také chystal Jan Vočadlo.

Učil pak ještě jedenáct let na nově zřízeném obecním malostranském reálném gymnasiu, kde jedním z jeho žáků byl Josef Zubatý. V době, kdy zde působil, napsal Jan Vočadlo a vydal roku 1873 ve vytríbené francouzštině *Cours d'histoire de la littérature française adapté à l'enseignement de la jeunesse et surtout pour les écoles intermédiaires*. Knížka byla myšlena jako část trojdílného celku. Její podtitul zněl: *Les premières époques jusqu' à la moitié du dix-huitième siècle, c'est-à-dire jusqu' à Fénelon*. Obsahovala elementární literární přehled, a to ve formě juxtaponovaných stručných charakteristik autorů vybraných a řazených podle jednotlivých století. K tomu byla připojena malá antologie prozaických a básnických (i dramatických) textů. Jan Vočadlo si také tentokrát vytkl praktický cíl: šlo mu spíše o jazyk než o literární vývoj, chtěl dát našim mladým zájemcům o franštinu hodnotné ukázky z francouzského písemnictví, jež by jim sloužily k četbě. „La seconde Livraison,“ sliboval v předmluvě o pokračování díla, „aura pour objet l'époque depuis la moitié du dix-septième siècle, et la troisième Livraison traitera de la dernière époque. La seconde et la troisième Livraison seront publiées plus tard, pourvu que cet ouvrage soit favorablement accueilli par les amateurs de la Littérature française.“

Vyšla jenom první část. Máme z toho vyvozovat, že nová pomůcka nebyla „milovničky francouzské literatury“ přijata zcela podle autorova očekávání? Anebo se máme také ptát, zdali v tomto případě Janu Vočadloví nemohlo uškodit ex post, že jej kdysi Karel Sabina denuncoval jako vlastence, který mimo jiné byl členem poroty, jež osvobodila Karla Havlíčka? Snad to vysvětluje, proč knížka nebyla schválena pro střední školy; na publikaci dalších dílů by autor sám nebyl měl dost vlastních finančních prostředků. Vydaný svazček měl 123 stran. Vznikl spoluprací Jana Vočadla a jeho syna, jak napovídal ediční údaj: *Éditeurs: Jean Vočadlo et*

son fils Guillaume, Professeur. Jako autor figuroval však jenom Vočadlo starší: Jean Vočadlo, Professeur de Langue et de Littérature française au Gymnase-Réal Communal de Prague. Vilém Vočadlo byl nejen polyglot — znal čtyřiaadvacet jazyků —, byl také velmi kvalifikovaným lingvistou odchovaným pražskou universitou. Působil jako profesor na malostranském obecním gymnasiu a na reálných gymnasiích v Třeboni, Táboře a hlavně v Klatovech. Jeho zájmy nebyly jednostranné. Napsal *Diferenciální slovník polsko-český* (vyšel roku 1890 v Táboře a vznikl zvláště proto, že tam studovali Poláci na vyšší hospodářské škole), pojednával o problémech těsnopisu, zabýval se písmi, zajímal se o bájesloví různých národů a získal pro ně i svého žáka Jana Máchala. Jako filolog měl velmi kladný vztah k románským jazykům. V programu klatovského reálného gymnasia vyšla jeho stať „Pády jazyka latinského u náměstek jazyků románských“ (1894 až 1895). Byl oceňován jak Urbanem Jarníkem, tak Karlem Skálou-Rocherem. Jen nepříznivá rodinná situace způsobila, že nemohl být Janem Kvičalou získán pro novou českou universitu. Je třeba poznamenat, že i Jan Vočadlo dosáhl, avšak teprve v pokročilém věku, na pražské fakultě vysokoškolské aprobace z češtiny a francouzštiny pro střední školy.

Za svého působení přispěl Jan Vočadlo, který nejen ovládal řadu jazyků, nýbrž byl také výborný pedagog, nemálo k tomu, že se u jeho odchovanců, nastávajících představitelů našeho národně uvědomělého vzdělanstva, vytvářel živý poměr k západním jazykům, především románským. Avšak tato pedagogická činnost Jana Vočadla neomezovala se zdaleka jenom na školy. V pražských rodinách byl vítaným a pro své schopnosti váženým domácím učitelem cizích jazyků. Učil Sofii Podlipskou francouzštině, a jak víme z jejích dopisů Karolině Světlé, za jejího pobytu v Karlových Varech italštině. Roku 1865 mu připsala svůj překlad jednoho z románů George Sandové zčásti lokalizovaného do Čech osmnáctého století, *Consuelo*, jako „svému milému někdy učiteli a veleváženému příteli“. Italštině učil též Ignáta Herrmanna. Budoucím kulturnímu historikovi prozradí archivní doklady i korespondence a paměti současníků ještě další podrobnosti pro poznání a zhodnocení činnosti Jana Vočadla.

Je tomu již přes sto let, kdy vyšla první sympatická česká učebnice francouzštiny, za kterou vděčíme Janu Vočadlovi, a brzy uplyne také sto let od uveřejnění jeho francouzské „literární čítanky“, rovněž první toho druhu u nás. Je snad zbytečné podotýkat, že nemůže jít o to, aby tyto průkopnické příručky, zvláště druhá, byly posuzovány podle pozdějších měřítek. Je třeba mít na paměti poslání, které za tehdejších předpokladů u nás mohly plnit a také úspěšně plnily. Domnívám se, že v dějinách počátků české romanistiky musí zjevu a působení Jana Vočadla, prvního docenta francouzského jazyka na pražské universitě, zůstat vyhrazeno čestné místo.

OTAKAR NOVÁK

Odešel čelný představitel naší italistiky

Úmrtí prof. Josefa Bukáčka, který zemřel nenadále dne 27. června 1970 v důsledku úporné choroby hlodající již delší dobu na jeho zdraví, znamená bolestnou ránu pro českou romanistiku a zejména italistiku jím ztrácí svého čelného představitele. Rodák z Českomoravské vysočiny, studoval v Novém Městě a maturitu vykonal ještě za prvé světové války v Brně. Jeho vyhraněný literární a zároveň filologický zájem ho přivedl na pražskou filosofickou fakultu, kde se věnoval studiu jak slavistiky, tak i germanistiky a romanistiky, na kterou se téměř výhradně zaměřil ve své další publikační činnosti, zvoliv si za předmět vědeckého bádání jazyk i literaturu své druhé adoptivní vlasti, již se stala Itálie — nejdříve arci nedobrovolně v letech 1915—18, kdy bojoval na italské frontě a měl poprvé příležitost se blíže seznámit se zemí, do které se měl vrátit za několik let k delšímu pobytu, nejprve jako stipendista ve Florencii a pak jako profesor na vysoké obchodní škole v Terstu a na universitě v nedaleké Padově, kde vyučoval českému jazyku. Teprve až druhá světová válka učinila konec této jeho pedagogické činnosti a Bukáček se vrátil opět do Brna na své dřívější učitelské působiště; po novém otevření českých vysokých škol byl povolán do Prahy nejprve jako lektor, pak docent a posléze profesor italského jazyka a literatury, v kterézto funkci setrval až do své smrti.

Zemřelý zanechal po sobě značně obsáhlé dílo a nebylo by vskutku snadno představit si život naplněný pilnější a usilovnější vědeckou prací, která jako by byla až do posledního okamžiku jediným údělem a pravým smyslem jeho života. Přehlížíme-li dnes v krátkém časovém odstupu od skonu prof. Bukáčka jeho souhrnnou činnost, shledáme, jak je neobyčejně plodná i rozsáhlá: zahrnuje aspekt jak filologický, tak literárně vědný, estetický a komparatistický, který je patrně nejvýznamnější, poněvadž právě v oblasti vzájemných česko-italských kulturních vztahů vykonal Bukáček práci vskutku průkopnickou a získal si největší a nejtrvalejší zásluhy.

Za jeho více než desetiletého působení v Itálii vznikly studie *Alcuni motivi di guerra italiani nella letteratura cecoslovacca*, dále *Francesco Petrarca e la nazione boema* a *Le relazioni culturali ceco-italiane*. Do stejné námětové oblasti česko-italských kulturních styků patří i četné jiné literárně vědné úvahy autorovy, z nichž si obzvláštní pozorností zaslouží srovnání dvou překladů Dantovy *Božské komedie*: Vrchlického a pozdějšího nerýmovaného přetlumočení Vrátného. Bukáček zde zevrubně zkoumá s akribickou pečlivostí metodu obou překladatelů a znovu si ověřuje dříve již známý názor, že Vrchlický dosahuje v této oblasti největšího mistrovství tam, kde se setkává a umělecky měří s duchovně spřízněným umělcem — a můžeme proto dodat, že dantovská velebáseň v něm nenašla svého nešťastnějšího tlumočnicka. K obdobnému tématu, které jako by ho přitahovalo sugestivní silou svrchované básnické osobnosti, se vrací Bukáček ještě znovu v posledních letech svého života dvěma studii, ačkoli obě

vznikly již značně dříve: *Vrchlický a Dante* a další část *Vrchlického překlady z Danta*. Prvý svazek pojednává o vztahu Vrchlického jako umělce i kritika k slavnému florentskému básníku a celkem právem se tu o něm hovoří jako o nejvýznamnějším dantistovi své doby, i když nevěnoval Dantovi žádné souhrnné a ucelené dílo, kdežto druhá část si všímá především překladů Vrchlického z Danta se zvláštním zřetelem k básnickové korespondenci s českými i italskými literárními kritiky (E. Teza), která je dosud většinou nevydaná. Zejména tato studie, doložená obsáhlým a kriticky dobře zvládnutým materiálem, je cenným přínosem v oblasti česko-italské kulturní vzájemnosti, neboť uvádí, utřídí a pečlivě hodnotí veškeré dostupné prameny a po nejedné stránce má i význam objevný. Do téhož okruhu dantovských studií patří posléze úvaha *Březina a Dante*, sledující ohlasy dantovské inspirace v díle českého básníka, dále obsáhlé pojednání *Dante a Čechy*, jež shrnuje v panoramatickém přehledu dantovské motivy v českém písemnictví, *O milostné inspiraci Dantově* a posléze *Dante e la Boemia a Intorno all'ispirazione amorosa di Dante*, určené pro italské čtenáře.

Další postavou italské literatury, již se Bukáček zevrubně obírá, je významný dramatik a divadelní reformátor Goldoni. Vydal o něm v poválečných letech obsáhlou monografii (původně habilitační spis) *Carlo Goldoni — osobnost a doba* — který je plodem dlouholeté trpělivé badatelské práce započaté ještě v době autorova italského pobytu. Je tu zachycen v širokém dějinném i kulturním rámci lidský a částečně i umělecký profil Goldoniho (rozboru jeho díla měl být věnován druhý svazek, který však již nevyšel) a sledován vývoj jeho osobnosti na historickém pozadí tehdejších Benátek. Úvodní stať *Tvůrčí století* nastiňuje politický obraz Itálie v polovině Settecenta, poznamenaný plodným kvasem osvícenectví, druhá kapitola sleduje životní osudy Goldoniho od mládí až do stařeckých let, třetí díl zkoumá dokumentární hodnotu dramatického díla italského Molièra a v závěru autor shrnuje psychologické i morální předpoklady goldoniovské divadelní reformy, dokládaje jako obvykle své soudy bohatým srovnávacím i dokumentárním materiálem. Nejvýznamnějším dílem z posledního období Bukáčkovy tvůrčí činnosti je jeho *Slovník spisovatelů Itálie* s rozsáhlou úvodní studií o italském písemnictví a o jeho hlavních vývojových směrech; kromě toho zpracoval pro tento slovník četné významné spisovatele v časovém rozpětí od trecentistů až po některé soudobé autory.

Nemenší pozornost věnoval zesnulý prof. Bukáček italské lingvistice a konkrétním projevem tohoto zájmu jsou především dvě publikace: *Poznejte italštinu*, strukturálně zaměřené doplnění a prohloubení dosavadních mluvnic italského jazyka, a *Cvičebnice italštiny* (později *Učebnice italštiny*), vypracovaná spolu s dr. H. Benešovou, která vyšla již v několika vydáních. Pro posluchače italštiny dále napsal dvoudílná skripta *Avviamento allo studio della lingua e della letteratura italiana, Dějiny italského jazyka a Italská literatura od verismu k novorealismu orientace socialistické*, kde se celkem se zdarem pokouší o marxistické hodnocení italských literárních proudů posledního století. Kromě toho k dokreslení vědecké činnosti zomřelého je třeba se aspoň letmo zmínit o velkém množství větších i drobnějších článků [zpracoval například většinu hesel z italské literatury pro dodatky Ottova naučného slovníku] roztroušených po různých časopisech nebo uveřejňovaných v českém nebo italském denním tisku, jimiž dokumentoval svůj široký rozhled i nevšední erudici. Česká romanistika uchová jeho jméno ve vděčné paměti.

JAROSLAV ROSENDORFSKÝ

Za Karlem Štěpaníkem

Nečekané oznámení, že dne 7. srpna 1970 zemřel v Brně PhDr. Karel Štěpaník, doktor filologických věd, profesor dějin anglické a americké literatury a dlouholetý vedoucí katedry anglistiky a amerikanistiky na filozofické fakultě University Jana Evangelisty Purkyně, zapůsobilo na všechny, kdo ho znali, neobyčejně bolestně. Vždyť ještě nedlouho předtím se členové brněnské anglistiky těšili ze zprávy, že vedoucí jejich literární sekce, který měl brzy oslavit šedesáté sedmé životní výročí, bude mezi nimi působit i v příštím školním roce. Ale Karlu Štěpaníkovi nebylo souzeno, aby pokračoval v badatelské a učitelské práci. Jeho druhá velká studie o Johnu Keatsovi nebyla dopsána a studenti se už nedočkali dalších přednášek.

Karel Štěpaník se narodil 14. září 1903 v Přerově. Po maturitě na kyjovském gymnasiu roku 1922 studoval po čtyři léta v Brně jako první posluchač nově založeného semináře pro anglickou filologii a pak působil jako profesor na brněnské obchodní akademii. Když se roku 1945 obnovovala činnost brněnských vysokých škol, dostalo se mu pozvání, aby se po svém zesnulém universitním učiteli profesoru Františku Chudobovi ujal na anglistice literárních přednášek. V únoru 1946 se Štěpaník habilitoval, roku 1958 získal doktorát filologických věd a roku 1960 byl jmenován profesorem.

Štěpaníkův vědecký profil se vyznačoval tématickou a metodickou uceleností. Od Františka Chudoby se naučil vykládat básnickou tvorbu z autorovy životní a literární zkušenosti a zůstal tomuto přístupu věrný v celém svém badatelském a popularizačním díle, od velkých monografií o Hazlittovi (William Hazlitt jako literární kritik, 1947) a Keatsovi (Básnické dílo Johna Keatse, 1958) až ke knižním předmluvám a vzpomínkovým článkům. V zevrubném poznání autorova života a jeho filosofických, společenských a estetických názorů spatřoval záruku, že se nedá nekriticky unést metodami někdy až příliš poplatnými módě a neopře svůj výklad literárního díla o pouhé spekulace. Jeho práce vynikají důkladným zvládnutím a přehledným uspořádáním obsáhlého materiálu, věcností závěrů a jasným slohem.

Od svého universitního učitele si Štěpaník přinesl živý a trvalý zájem o velké postavy anglických literárních dějin i vědomí povinnosti zprostředkovat jejich poznání českému čtenáři. Už roku 1928 věnoval obsáhlou studii Shakespeareovi a Miltonovi a jejich významu pro poezii Jaroslava Vrchlického (ve Sborníku společnosti J. Vrchlického) a k Shakespeareovi se vrátil bystrým zhodnocením stavu shakespearovské kritiky roku 1965 (ve Sborníku prací filosofické fakulty brněnské university, D 12). Avšak nejvíce úsilí vynaložil Karel Štěpaník na zkoumání literatury, anglického romantismu. Kromě četných drobnějších příspěvků vytěžil z tohoto období svou nepublikovanou doktorskou disertaci o klasické mytologii u Johna Keatse [1935], soubor objevených článků především z let 1958 až 1962 (A Source of Keats's "La Belle Dame Sans Merci", Philologica Pragensia 1958; The Reflection of Social Reality in Keats's Poems and Letters, Brno

Studies in English 1959; The Problem of Spenserian Inspiration in Keats's Poetry, BSE 1960; The Return of the Romantics, SPFFBU, D 9, 1962; The Idea of Progress in Keats's Hyperion, PP 1963) i vysokoškolská skripta (zejména English Literature from the American Revolution to Chartism, 1952), která rozsáhlostí látky a hloubkou zpracování zdaleka překračují poslání a rámec pouhé učební pomůcky. Zdaleka nejvýznamnějším příspěvkem k poznání čelných představitelů anglického romantismu byly však obě Štěpaníkovy monografie. V knize o Williamu Hazlittovi názorně vykreslil život, kritickou teorii a praxi jedné z výrazných postav romantického období a snažil se dobrat zdrojů jeho pronikavého kritického vidění. Hazlitt byl pro Štěpaníka příkladem toho, jak kritik může vyniknout a s úspěchem přečkat zkoušku časem, dokud posuzuje hodnoty konkrétního autora a konkrétního literárního díla, a jak se jeho význam prudce snižuje, jakmile přejde k otázkám obecnějšího rázu. V Básnickém díle Johna Keatse se Štěpaník snažil osvětlit podstatu Keatsovy básnické inspirace, což považoval za nezbytný předpoklad pro kritický výklad básnickova díla. Výsledkem jeho úsilí bylo obsáhlé a mnohdy průkopnické zhodnocení společenského pozadí, událostí z autorova života a literárních vlivů, které poskytl Keatsovi podněty k literární tvorbě.

Snaha seznámit českou národní kulturu s vrcholnými hodnotami písemnictví anglického vedla Štěpaníka k tomu, že své souhrnné knižní publikace psal česky a vědomě v nich přihlížel k potřebám domácího čtenáře i šíři a podrobnosti výkladu. Snažil se tak zaplnit další bílá místa, která přes veškeré úsilí jeho učitele i dalších československých anglistů zbývají na mapě našeho kritického poznání anglické literatury. Z dalších větších prací Štěpaníkových byly domácí kulturní veřejnosti určeny zejména články o životě a díle Henryho Fieldinga (Henry Fielding, SPFFBU, D 1, 1955) a Walta Whitmana (Walt Whitman — básník demokracie, SPFFBU, D 2, 1955). Kromě toho byl Štěpaník autorem předmluv a doslovů ke knihám přeloženým z angličtiny (zejména románům Dickensovým), vzpomínkových článků k životním výročím apod. Jinou oblastí Štěpaníkovy činnosti na tomto poli bylo srovnávání a posuzování překladů i vlastní práce překladatelská. Nebylo náhodné, že jeho první uveřejněná práce pojednávala o Jungmannově překladu Ztraceného ráje (Časopis pro moderní filologii 1925). Štěpaník sám překládal z angličtiny z díla Rosy Macaulayové, Rudyarda Kiplinga a Stephena Spendera a z ruštiny z knih a statí o anglických literárních dějinách, především o období romantismu. Jeho druhá monografie je zároveň i zdařilou antologií Keatsovy poezie v českém překladu, zčásti pořízenou přímo autorem jako první pokus o přetlumočení některých Keatsových básní do češtiny.

V Karlu Štěpaníkovi ztratili českoslovenští anglisté svého největšího znalce romantického písemnictví, badatele, který byl hluboce přesvědčen o životnosti hodnot anglického romantismu, podroboval je důkladnému zkoumání a nově formuloval pro současné potřeby, učitele, který dovedl posluchačům zpřístupnit bohatství anglické literatury a současně je vést k odpovědnosti a pečlivosti ve studiu, upřímného člověka, který dovedl navodit ovzduší plodné spolupráce. Jeho smrt způsobila naší anglistice ránu, která se ještě dlouho nezacelí.

ALEŠ TICHÝ

Rozloučili jsme se s dr. Lyerem

Významný romanistický pracovník, PhDr. Stanislav Lyer, který nás v dubnu 1971 opustil, věnoval svůj zájem třem oborům: působil jako pedagog, vědecký pracovník a překladatel. Z románských jazyků si oblíbil zejména francouzštinu a italštinu. Byl však i vynikající češtinář.

Narodil se r. 1900 na Křivoklátd. Po maturitě na klasickém gymnasiu v Praze-Žižkově se zapsal v r. 1918 na filosofickou fakultu v Praze, kde byl žákem vynikajících profesorů Jarníka, Zubatého, Smetánky a zejména Křepinského a Chlumského. Po ukončení studií nastoupil učitelskou dráhu, ale ve studiu pokračoval a r. 1927 dosáhl doktorátu filosofie.

Jako profesor působil nejprve v Duchcově. V r. 1928 se stal správcem československého oddělení Carnotova lycea v Dijonu a lektorem češtiny na dijonské universitě. Dalších pět let strávil v intenzivní činnosti jako šifritel české kultury ve Francii. Vydal též stručnou gramatiku češtiny *Précis de grammaire tchèque* (Didier, Paris 1934). Svého tamějšího pobytu využil opět k dalšímu prohlubování vlastních znalostí. Poslouchal přednášky předních lingvistů a sám se věnoval studiu zejména srovnávací románské jazykovědy. Jeho publikační činnost v československých i zahraničních časopisech reprezentuje jen do r. 1943 na 100 příspěvků. Jeho články najdeme v *Časopise pro moderní filologii* (od r. 1926 do r. 1943), ve *Slově a slovesnosti* (od r. 1934) i v časopisech *Revue des Etudes Latines*, Paris, *Archivum Romanicum*, Geněve-Firenze, *Rivista de filologia española*, Madrid, *Zeitschrift für romanische Philologie*, *Zeitschrift für die französische Sprache und Literatur* aj.

Po návratu z Francie působil jako profesor na pražských středních školách, na státní reálce v Praze 1, Dušní ul., na státním francouzském reálném gymnasiu v Praze-Dejvicích a po jeho uzavření, od r. 1939 na reálném gymnasiu v Praze na Vinohradech (na nynějším Čapajevově nám.). Po válce se s aktivní pedagogickou činností dr. Lyer rozloučil. Přešel na tehdejší ministerstvo informací a osvěty, kde pracoval v zahraničním a publikačním odboru. V té době se již vážně zabývá překladatelskou činností. Mezi jeho překlady z francouzštiny a italštiny najdeme díla od Montesquieua, Saint-Simona, Fourriera, Marata, Babeufa, Gramsciho, ale i od J. Verna a J. Greliera. Do francouzštiny překládal informační publikace pro nakladatelství Orbis i studijní texty pro Universitu 17. listopadu a Vysokou školu ekonomickou.

Svůj zájem o lingvistiku a své pedagogické zkušenosti uplatnil pak profesor Lyer za svého působení ve Státním pedagogickém nakladatelství v letech 1952—1957. Podílel se na vydávání cizojazyčných učebnic a slovníků a této své plodné činnosti zůstal věren i po svém odchodu na další pracoviště, kterým byl Kabinet pro moderní filologii Československé akademie věd. Intenzivně zde pracoval na přípravě francouzsko-českého slovníku, jehož vydání se již nedočkal.

Ani v posledních letech neochabl ve své plodné práci. Svých rozsáhlých znalostí a bohatých zkušeností používal při tvorbě učebnic, konverzačních příruček i francouzsko-českého slovníku. Jsou to příručky určené pro školu i pro veřejnost: tolik žádaná francouzská a italská konverzace i středoškolské učebnice. A tak nejmladší generace, která se nesetkala s dr. Lyerem jako s učitelem, používá alespoň jeho knih. Ovšem ti studenti, kteří měli štěstí být jeho žáky, v něm poznali vynikajícího učitele, vysoce vzdělaného, velmi náročného, ale vždy laskavého a plného pochopení pro studentské zájmy i slabosti. Byl neocenitelným třídním, taktně vedl své svěřence a ti se s ním rádi scházeli i mimo školní prostředí jako s veselým společníkem, a to jak za dob studií, tak i po letech, kdy už se leckterý z nich snažil jít v jeho stopách. Měli ho rádi a vážili si ho pro jeho ušlechtilé vlastnosti, ryzí charakter i rozsáhlé znalosti a neúnavnou aktivitu. Budou na něho vzpomínat s úctou a láskou.

ALENA TIONOVÁ a JOSEF HENDRICH

Zemřel profesor Maxmilian Křepinský

Náš vedoucí romanista, který ukončil svůj život dne 8. května 1971 v Praze, byl (podle našeho názoru) svou svérázností, jednoduše a významem jedinečnou postavou v lingvistice české i slovenské. Dovedl spojit maximální šířku (bohaté znalosti a studie z oboru celé Romanie) s neobyčejnou hloubkou (řešil vlastní originální metodou základní problémy romanistiky). Také v železné důslednosti při sledování cílů, které si sám vytkl (po dobu více než 55 let), dosáhl u nás vrcholu — a těžko bychom hledali obdobu i v zahraničí.

Nejdůležitější vlivy, které jeho osobnost a průpravu pomáhaly průběhem jeho více než 95letého života utvářet, nastaly, kromě rodného Turnova (nar. 9. října 1875), v Praze a v Paříži. Po jeho učitelích na Karlově universitě, zakladatelích české romanistiky J. U. Jarníkovi (dal mu zvláště smysl pro shromažďování přesných faktů) přišla pařížská Sorbonna, Collège de France, Ecole des Chartes, Ecole des Hautes Etudes a universita Gastona Parise (přísná vědecká metoda), J. B. Rousselota (experimentální fonetika), J. Gilliérona (jazykový zeměpis). Naproti tomu např. s W. Meyerem-Lübkiem polemizoval po celá desetiletí, jde tedy spíše o vyrovnávání než o formování.

Na Karlově universitě působil (s šestiletou přestávkou, způsobenou zavřením našich vysokých škol nacisty) od roku 1908 do r. 1961, a to od r. 1919 jako řádný profesor románské filologie; po odchodu do výslužby v r. 1946 přednášel pouze pro vybraný kroužek romanistů.

Posluchači a vědečtí pracovníci mohli ve styku s profesorem Křepinským ocenit — vedle samozřejmých znalostí a schopností vědeckých — jeho svědomitost, poctivost a (při vši logické přísnosti a disciplíně) neobyčejnou skromnost, ba i pečlivě utajovaný vřelý cit. Získávali od něho rozhled po celé oblasti románských jazyků, kritickou opatrnost při tvoření úsudku a průpravu k jasnému logickému myšlení vůbec, ať už to bylo v semináři anebo přímo při přednášce. Vedle znalosti fonetiky a jazykového zeměpisu zdůrazňoval i psychologické vysvětlení jevů. Pro budoucí středoškolské profesory přednášel — vedle nezbytné francouzštiny — také o historické mluvnici španělské, italské a rumunské. —

Leč největší a trvalý význam z celé činnosti profesora Křepinského bude mít, o tom jsme přesvědčeni, jeho práce vědecká. Lze ji charakterizovat slovy „non multa, sed multum“. Jeho studie totiž nikdy nemají zvlášť velký rozsah, zato však jsou neobyčejně hutné a promyšlené. Je především teoretikem a historikem jazyka. Bylo by ho možno nazvat typickým kabinetním vědcem, kdyby nebylo jeho zřetele k bezpečně zjištěným faktům — která jsou mu základem — a ke skutečnosti vůbec (hledí k povaze hlásek, k jevům praktického života, k přesné absolutní chronologii apod.). Přesto spekulativní stránka v jeho činnosti převládá. Z jednotlivých odvětví

gramatiky nejvíce pozornosti věnoval hláskosloví, avšak neopomenul ani morfologii, syntax a lexikologii.

Pro stručnost jsme nuceni o jeho vlastní vědecké práci promluvit jen v hlavních rysech a uvést pouze nejdůležitější výsledky.

Po prvním období, věnovaném především studiím literárně historickým,¹⁾ nastává náhlý a trvalý obrat: Křepinský se věnuje nyní výlučně jazykozpytu. Mezníkem je tu programová studie *O historické mluvnici románských, založené na chronologii* z roku 1913²⁾: Abychom mohli zjistit příčinnou souvislost jevů, je nutné především určit jejich posloupnost časovou, tzv. relativní chronologii. „Musíme ... prolomit hráze mezi hláskoslovím, tvaroslovím a skladbou a spojovat toliko příčiny s účinky.“³⁾ Tak dospějeme k „jediné chronologické řadě změn jazykových od dob nejstarších ... dodnes.“⁴⁾ Přesto, že tyto zásady jsou nesporně správné a platí vlastně (i když to autor ani neříká) pro všechny řeči světa, nebyly provedeny dodnes pro nedostatek průpravných prací. Proto ideál profesora Křepinského, úplná gramatika pragmatická, dosud nemohl být uskutečněn.

Nejen v pracích jednajících o jevech a problémech obecně románských, ale často i v těch, které se týkají oblastí menších — např. jen jednoho románského jazyka —, srovnává Křepinský, je-li toho třeba, s jevy a rysy z jiných oblastí, nebo i z celé Romanie. Speciální studie věnoval španělštině, franštině, rumunštině, italštině a rétorománštině. Na straně druhé pak se zabývá určitými vybranými jevy, rozšířenými buď po větších částí románského jazykového území (např. *e* otevřeně, *dj*, *g^e.i* aj.) anebo dokonce po celém tomto území. Nezbytným pomocníkem je mu jazykový zeměpis. Na základě těchto a jiných, podružnějších kritérií získaná relativní chronologie se pak kontroluje také chronologií absolutní (přesnými letopočty); výsledky se až překvapivě shodují. — Pro lepší znázornění vývoje Křepinský často užívá přehledných tabulek, jejichž časová délka dosahuje (v hláskosloví) až několika set let.

Pokud jde o vznik a nejrannější vývoj románských jazyků, ukázal profesor Křepinský, že nelze předpokládat ani jednotnou „vulgární latinu“ ani původní (nejstarší) společný vývoj románských jazyků (tzv. „phase romane primitive“). Každý románský jazyk se totiž začal tvořit hned tehdy, když domorodci příslušné provincie počali poprvé mluvit latinsky. Tím se prodlužují dějiny jednotlivých románských řečí až do doby samých počátků romanizace. Mateřskou zemí, ze které přicházely do provincií nové a nové jazykové jevy i změny, byla ovšem Itálie, avšak ani ta nebyla nikdy jazykově jednotná. Postupem času se jednotlivé římské kolonie stávaly stále samostatnější a jejich řeč se odchylovala stále více od původní latiny. Tuto teorii — zde ovšem pouze načrtnutou — vyvodil Křepinský nejuplněji ve spise stěžejního významu *Romanica II*⁵⁾ a ještě podrobněji doplnil ve spisech dalších, uveřejňovaných v Československu, v Itálii a v Rumunsku až do roku 1968.

Druhým hlavním životním zájmem profesora Křepinského byla otázka slovanského vlivu na rumunštinu. Ve 13 studiích (z nichž nejrozsáhlejší je *Influence slave sur le verbe roumain*⁶⁾) zabývá se hláskoslovím, tvaroslovím, kmenoslovím, syntaxí i slovníkem a ukazuje, že slavismy vnášeli do rumunštiny především Slované, kteří se porumunštovali.

Jak je vidět, Křepinský považoval za základního činitele v románských jazycích substrát (třebaže sám tohoto termínu neužíval). --

Zdálo by se, že dílo profesora M. Křepinského je jeho smrtí uzavřeno. My však jsme přesvědčeni, že jeho doba vlastně teprve přijde, protože ani naše ani světová romanistika se s vývody a podněty v jeho pracích obsaženými dosud dostatečně nevyrovnala.

ZDENĚK WITTOCH

P o z n á m k y :

¹⁾ *Z toho oboru je i jeho habilitační práce: K rozřídění a původu legend o sv. Řehoři. Královská česká společnost nauk, Praha 1907, 97 str.*

²⁾ *ČMF 3 414—426.*

³⁾ *Tamtéž 416.*

⁴⁾ *T. 418 a 426.*

⁵⁾ *La naissance des langues romanes et l'existence d'une période de leur évolution commune . . . , v Rozpravách Čsl. akademie věd, roč. 68, Praha 1958.*

⁶⁾ *V časop. „Slavia“; zvl. otisk, s rejstříky, z r. 1941.*

Za PhDr. Věrou Stauchovou-Doležalovou

Když jsme se s dr. Stauchovou loučili před jejím odjezdem na dovolenou, nikoho z nás nenapadlo, že se s ní vidíme naposledy. Za několik dní nato přišla z Maďarska zpráva, že tam 26. 7. 1971 zahynula při dopravní nehodě.

Zemřelá byla dlouholetou členkou Kruhu a jedním z našich předních znalců francouzského jazyka. Své pedagogické schopnosti plně rozvíjela a své mimořádné znalosti současné francouzštiny uplatňovala jako pracovnice Katedry jazyků ČSAV především při jazykové výuce pracovníků Československé akademie věd. Kromě toho se však zajímala i o vyučování francouzštině na všeobecně vzdělávacích školách. Jen ten, kdo ví, kolik času a péče věnovala přímé pedagogické činnosti na svém pracovišti, může si zhruba představit, kolik tzv. volného času, energie a pile je uloženo v její publikační činnosti. Ponecháme-li stranou její příspěvky časopisecké, bude trvalou památkou na dr. Stauchovou několik cenných publikací knižních, které vytvořila buď sama nebo na kterých se podílela jako významný člen autorského kolektivu. Jmenujme alespoň *Stručnou mluvnici francouzštiny*, *Francouzštinu pro vědecké a odborné pracovníky*, *Francouzštinu pro pracující*, *Francouzskou čítanku pro 7.—9. ročník*, *Česko-francouzský a francouzsko-český kapesní slovník*. Rukopisy několika dalších prací zůstaly nedokončeny. Široké veřejnosti je známa svou účastí na zpracování televizního kursu francouzštiny.

Odchodem dr. Stauchové jsme ztratili vynikajícího jazykového a metodického odborníka a neuvěřitelně nezištného a obětavého spolupracovníka, především však vzácného člověka, na jehož ryzí charakter nelze zapomenout.

VÁCLAV STEHLÍK

Prednášková činnosť

Krúžku moderných filológov pri SAV Bratislava

za rok 1969

18. 3. 1969 Dr. Hans von Faber, München: Moderne Unterrichtsmethoden
24. 3. 1969 Dr. Ilpo Piirainen, Praha: Statistische Methoden in der Sprachforschung
15. 4. 1969 Prof. Dr. Christophe Campos, Brighton: Francúzsky romantizmus a zmysel pre historičnosť
21. 4. 1969 Prof. Dr. Oskar Bandle, Zürich: Isländersaga und Heldendichtung
15. 5. 1969 Prof. Dr. Hans Bruneder, Wien: Kulturkunde im modernen Fremdsprachenunterricht
30. 5. 1969 Prof. Dr. Gerhard Nickel, Kiel: Probleme der angewandten Linguistik
14. 10. 1969 Prof. dr. Šimon Ondruš, CSc.: Staršie germánsko-slovanské vzťahy
25. 10. 1969 Prof. Dr. Ken Knight, Canterbury: Der deutsche Barockroman
4. 11. 1969 Viera Melicherčíková, Bratislava: Lexikálne schémy v němčine
10. 11. 1969 Prof. Dr. Ján O. Fischer, DrSc., Praha: Šanzoniéri --- Humor Montmartru
8. 12. 1969 Doc.dr. Wolfgang Dressler, Wien: Der Platz der funktionellen Satzperspektive in der Texttheorie
9. 12. 1969 Prof. dr. Ivan Poldauf, Praha: Nápor sémantiky a lexikologie na generativnu gramatiku

Zpráva o činnosti Kruhu moderních filologů za rok 1969

I. Přednášková činnost

A) Přednášky konané v Praze

20. 1. 1969 Univ. prof. dr. Jan Šabršula, DrSc.:
Futurum typu *velle* + infinitiv
(Romania a některé jiné oblasti)
(Bude publikováno pod titulem „Le Futur *velle* + infinitiv“
v *Etudes balkaniques tchécoslovaques*. --- Teze publikovány
pod názvem přednášky v *Jazykovědných aktualitách 1969*,
č. 3—4, s. 12)
27. 1. 1969 Prof. David Bronsen, USA:
K ŽIVOTU A DÍLU RAKOUSKÉHO SPISOVATELE
JOSEPHA ROTHA
10. 2. 1969 Univ. prof. dr. J. Š. Kvapil:
Jean Cocteau a meziválečná avantgarda
10. 3. 1969 Prof. Phil. Dr. Erich Köhler, Heidelberg:
OBSERVATIONS SUR LES POSSIBILITÉS DE SOCIOLOGIE
DANS L'HISTOIRE LITTÉRAIRE
(s katedrou romanistiky filosofické fakulty v Praze)
17. 3. 1969 Doc. dr. Karel Bareš, CSc.:
Morfologické rysy odborné angličtiny
(Publikováno pod týmž názvem v *Časopisu pro moderní filo-*
logii, 51, 1969, s. 209—218)
20. 3. 1969 Phil. Dr. Helmut v. Faber, Mnichov:
AUFGABE UND WIRKUNG DES BILDES IN KURSEN MIT
AUDIO VISUELLER ODER AUDIO LINGUALER METHODIK
24. 3. 1969 Prof. Dr. Fritz Paepcke, Heidelberg:
DIE EMIGRATION DES FRANZÖSISCHEN
IN DIE POSTTERMINOLOGISCHE EPOCHE
26. 3. 1969 Mrs Schulkind, B. A. a M. A., Chicago:
CHARACTER AND THE DEFINITION OF SELF IN THE NOVELS
OF VIRGINIA WOOLF
(s katedrou anglistiky filosofické fakulty v Praze)

26. 3. 1969 Prof. Eugene Schulkind, Brighton:
IDEAS AND SOCIAL VALUES IN FICTION: FOR AN END TO
OVERSIMPLIFICATION IN METHODOLOGY
(s katedrou anglistiky filosofické fakulty v Praze)
31. 3. 1969 Prof. dr. Elias Bredsdorff, Cambridge:
H. C. ANDERSEN AND CHARLES DICKENS
31. 3. 1969 Prof. Eugene Schulkind, Brighton:
CRITIQUE LITTÉRAIRE ET HISTOIRE LITTÉRAIRE: METTONS
FIN À LA CONFUSION
(s katedrou romanistiky filosofické fakulty v Praze)
1. 4. 1969 Univ. prof. dr. Louis Hammerich, Kodaň:
ÜBER DEN ALTEN OSTSEEHANDEL IN EUROPÄISCHER
BELEUCHTUNG
(spolu s Čs. historickou společností a s katedrou germanistiky
filosofické fakulty v Praze)
14. 4. 1969 Univ. prof. dr. Otakar Novák, CSc.:
O Šaldově vztahu k francouzským tradicioalístům
21. 4. 1969 Prof. Raymond Jean, Aix-Marseille:
LA „NOUVELLE CRITIQUE“ EN FRANCE, AUJOURD'HUI
22. 4. 1969 Prof. Raymond Jean, Aix-Marseille:
APOLLINAIROVA PŘÍTOMNOST
(spolu s Klubem školství a kultury ROH, Francouzsko-českoslo-
venskou společností při ČSMS, Literárněvědnou společností při
ČSAV)
24. 4. 1969 Univ. prof. dr. Günther Haensch, Mnichov:
DIE ANGLIZISMEN IM HEUTIGER SPANISCH
29. 4. 1969 Dr. Eugène Vanitterbeek, Belgie:
LES MÉTHODES SOCIOLOGIQUES DANS LA CRITIQUE
ESTHÉTIQUE
12. 5. 1969 Prof. dr. Hans Bruneder, Vídeň:
KULTURKUNDE IM MÖDERNEN FREMDSPRACHENUNTER-
RICHT
(s odbornou skupinou pro metodiku vyučování cizím jazykům)
20. 5. 1969 Prof. F. D. Hoeniger, Kanada:
SHAKESPEARŮV KRÁL LEAR
(spolu s katedrou anglistiky filosofické fakulty v Praze)
26. 5. 1969 Prof. dr. Gerhard Nickel, Kiel:
PROBLEME DER ANGEWANDTEN LINGUISTIK
(s odbornou skupinou pro metodiku vyučování cizím jazykům)
27. 5. 1969 Roger Kojecký, Oxford:
T. S. ELIOT
(spolu s katedrou anglistiky filosofické fakulty v Praze)
28. 5. 1969 Roger Kojecký, Oxford:
ELIOT'S CONCEPT OF PEOPLE'S CULTURE
(spolu s katedrou anglistiky filosofické fakulty v Praze)

29. 5. 1969 Univ. Doc. Dr. Kurt Schier, Mnichov:
FÄROYSKÉ STŘEDOVĚKÉ BALADY
(spolu s katedrou germanistiky filosofické fakulty v Praze)
16. 6. 1969 Prof. Daniel Gerould, San Francisko:
CONTEMPORARY AMERICAN DRAMA
(spolu s katedrou anglistiky filosofické fakulty v Praze)
16. 9. 1969 Prof. Dr. Johannes Holthusen, Mnichov:
GESCHICHTE UND UTOPIE IM RUSSISCHEN SYMBOLISMUS
(s Literárněvědnou společností při ČSAV)
13. 10. 1969 Prof. Dr. Hugo Steger, Freiburg i. B.:
HEUTIGES DEUTSCH UND DEUTSCHUNTERRICHT
20. 10. 1969 Doc. dr. Jiří Nosek, DrSc.:
Kusé promluvy v hovorové moderní angličtině
(Bude publikováno pod názvem „Truncated Utterances in Modern Colloquial English“ v AUC — Philologica, 1971, Prague Studies in English XIV.)
30. 10. 1969 Univ. prof. PhDr. Wolfgang Iser, Kostnice:
DIE APPELLSTRUKTUR DER TEXTE. — UNBESTIMMTHEIT ALS WIRKUNGSBEDINGUNG LITERARISCHER PROSA
(spolu s Literárněvědnou společností při ČSAV)
3. 11. 1969 Prof. Dr. Werner Winter, Kiel:
ANALOGICAL CHANGE AND SEMANTIC STRUCTURE
10. 11. 1969 Doc. dr. Alena Skaličková, CSc.:
O rytmu v angličtině
(Publikováno pod názvem „On Rhythm in English“ ve Fonetica Pragensia II/1971)
20. 11. 1969 Prof. Dr. Erwin Wolff, Erlangen:
STUDY OF LITERARY HISTORY AND THE CHANGING FUNCTION OF LITERATURE
(spolu s katedrou anglistiky filosofické fakulty v Praze)
1. 11. 1969 Prof. dr. J. Š. Kvapil:
Existencialismus a literární věda
8. 12. 1969 Prof. Marie-Claire Bancquartová, Rouen:
JULES VALLÈS — GÈNÈSE ET STRUCTURE DE SES OEUVRES
(spolu s katedrou romanistiky filosofické fakulty v Praze)
9. 12. 1969 Prof. Maurice Piron, Lutych:
LE THÉÂTRE DE MARIONNETTES BELGES ET SPÉCIALEMENT LIÉGEOISES
(spolu s klubem školství a kultury ROH, katedrou romanistiky filosofické fakulty v Praze, katedrou loutkářství Akademie musických umění v Praze, Čs.-francouzskou společností při ČSMS a Literárněvědnou společností při ČSAV). — Úvodní slovo a medaillon o autorovi přednesl univ. doc. dr. Vladimír Brett, CSc.
15. 12. 1969 Dr. Vladimír Hořejší, CSc.:
Ortoepické problémy současné francouzštiny

B) Přednášky konané v Plzni

27. 2. 1969 Dr. Jiřina Hlaváčková:
Strukturální lingvistika
(spolu s Jazykovědným sdružením při ČSAV)
27. 2. 1969 Zdeněk Sviták: prom. fil.:
Matematická lingvistika
(spolu s Jazykovědným sdružením při ČSAV)
24. 3. 1969 Phil. Dr. Helmut v. Faber, München:
PROGRAMME UND ÜBUNGSFORMEN ZU SPRACHLEHR-ANLA-
GEN IM FREMDSPRACHUNTERRICHT
5. 5. 1969 Dr. Eugène Vanitterbeek, Belgie:
L'OEUVRE DE J. M. GUSTAVE LE CLÉZIO
(s Čes.-franc. společností)
28. 5. 1969 Prof. dr. Gerhard Nickel, Kiel:
PROBLEME DER ANGEWANDTEN LINGUISTIK
19. 6. 1969 Prof. Albert Stone, Atlanta:
TRENDS IN CONTEMPORARY AMERICAN FICTION
30. 10. 1969 Dr. Jiřina Hlaváčková:
Beseda o Mezinárodním kongresu o aplikované lingvistice,
konaném v září 1969 v Cambridgi
1. 12. 1969 Prof. Victor Janton, Rennes:
QUELQUES ASPECTS SUR LE STRUCTURALISME

C) Přednášky konané v Brně

6. 3. 1969 M. Victor Janton, Rennes:
LE STRUCTURALISME — DU POINT DE VUE PHILOSOPHIQUE
26. 3. 1969 Doc. dr. Elias Bredsdorff, Cambridge:
H. C. ANDERSEN AND CHARLES DICKENS
1. 4. 1969 Prof. Albert Stone, USA:
SOCIAL CRITICISM AND AMERICAN FICTION:
ANDERSON, LEWIS, FITZGERALD
18. 4. 1969 Doc. dr. Roland Harweg, Münster:
PHRASELE UND KOORDINATIONEN IN DER GENERATIVEN
GRAMMATIK
23. 4. 1969 Dr. Čestmír Liškař:
Možnosti programového vyučování cizím jazykům
{Metodická sekce KrMF, pob. Brno}
24. 4. 1969 Prof. dr. Oskar Bandle, Basel a Zürich:
ISLÄNDERSAGA UND HELDENDICHTUNG
(spolu se Severskou společností)

30. 4. 1969 Prof. dr. Hans Bruneder, Wien:
MODERNER ZIVILISATIONSENTERRICHT WIRKSAM
UND SPRACHLICH FUNDIERT
15. 5. 1969 Prof. dr. Vladimír Jůva, CSC.:
Problémy lingvistické pedagogiky
(Metodická sekce KrMF, pob. Brno)
22. 5. 1969 Univ. prof. dr. Ivan Poldauf:
Aplikace lingvistiky na vyučování cizím jazykům
(Metodická sekce KrMF, pob. Brno)
30. 10. 1969 Prof. dr. Otto Ducháček, DrSc.:
O struktuře lexika (na materiálu z jazyků románských, ger-
mánských a slovanských)
(Publikováno pod názvem „Sur le problème de la structure
du lexique v Actes du XIIe Congrès international de linguisti-
que et philologie romanes à Bucarest)
12. 11. 1969 Dr. Karel Pála:
Dva směry v moderní sémantice
(Metodická sekce KrMF, pob. Brno)
24. 11. 1969 Prof. dr. Erwin Wolff, Erlangen:
STUDY OF LITERARY HISTORY AND THE CHANGING
FUNCTION OF LITERATURE
11. 12. 1969 Doc. dr. Ludvík Václavěk, CSC.:
Německý magický román
(Publikováno v rozšířeném znění pod názvem „Der deutsche
magische Roman“ ve Philologica Fragensia, 1970, č. 3, s. 144
až 156)
16. 12. 1969 Dr. Alena Tionová, CSC.:
Výuka francouzštiny v institutech pro cizince ve Francii
(Metodická sekce KrMF, pob. Brno)
(Předneseno v Krajském pedagogickém ústavu v Bánské Byst-
řici a v cyklu „Francouzsky o Francii“ pro Socialistickou
akademii v Praze)

D) Přednášky konané v Olomouci

20. 3. 1969 Doc. dr. Jaroslav Macháček, CSC.:
Úloha významových složek při doplňování anglického slovesa
10. 4. 1969 Gilberto Sánchez Gabezas, Chile:
ELEMENTOS INDÍGENAS EN EL ESPAÑOL DE CHILE
24. 4. 1969 Dr. Lubomír Smiřický:
Specifické rysy novinářského stylu španělštiny
15. 5. 1969 Dr. Vladimír Hořejší, CSC.:
Je gramatická stavba rumunštiny románská?

22. 5. 1969 Charles Moisse, Belgie:
PŘEKLÁDÁNÍ ČESKÉ POESIE DO FRANCOUZŠTINY
22. 10. 1969 Prof. dr. Hans Bruneder, Wien:
ZIELE UND WEGE DER ZIVILISATIONSKUNDE IM MODERNEN
FREMDSPRACHEN-UNTERRICHT
13. 11. 1969 Doc. dr. Ludvík Václavěk, CSc.:
Německý magický román
4. 12. 1969 Prof. dr. Leopold Zatočil:
O středověkých věšteckých knihách obecně a o olomoucké
německé věstecké knize ze začátku 15. století zvlášť
11. 12. 1969 Doc. dr. Oldřich Tichý:
Problémy modality ve španělštině

II. Činnost odborných skupin

a) Odborná skupina pro Juknění jazykozpyt

24. 1. 1969 Olga Tomić, M. A., Jugoslávie:
PHONEMICS IN THE USA

b) Odborná skupina pro metodiku vyučování cizím jazykům

12. 5. 1969 Přednáška Prof. dr. Hanse Brunedera, Vídeň
(v rámci veřejných přednášek)
20. 5. 1969 Přednáška Prof. dr. Gerharda Nickela, Kiel
(v rámci veřejných přednášek)
18. 9. 1969 Maja Pervan, M. A., Jugoslávie:
AUDIO-VISUAL GLOBAL AND STRUCTURAL METHODS FOR
TEACHING ENGLISH

Prednášková činnosť

Krúžku moderných filológov pri SAV Bratislava

za rok 1970

13. 1. 1970 Prof. dr. Peter Strevens, Essex: Speech an the Teaching of Spoken Language
11. 3. 1970 Kerstin Hammerstein, Göteborg: Hjalmar Gullbergs diktning
17. 3. 1970 Robin Mayhead, Univ. of Stirling: Cross-currents in French an English fiction on the 19th century
14. 4. 1970 Prof. Dr. Harald Noreng, Bergen: Björnson a európska dráma
2. 6. 1970 Prof. dr. Godaert, Louvain: L'apport du langage dans l'expression de la pensée
27. 10. 1970 Prof. dr. János Barta, Debrecín: K problematike porovnávacej literárnej vedy
11. 11. 1970 Dr. Bengt Johanson, Stockholm: Súčasná švédská lyrika
24. 11. 1970 Dr. Anton Vantuch, CSc., Bratislava: Geneza Perzských listov
1. 12. 1970 Doc. dr. Miroslav Grepl, CSc., Praha: Funkční typ tázačích vět v češtině
8. 12. 1970 Dr. Alois Krušina, Praha: Teoretické základy tlmočenia
16. 12. 1970 Prof. dr. Jozef Škultéty, CSc., Bratislava: Prídavné mená vyjadrujúce červenú farbu v románských jazykoch

Zpráva o činnosti Kruhu moderních filologů za rok 1970

I. Přednášková činnost

A) Přednášky konané v Praze

12. 1. 1970 Prof. Peter Strevens, University of Essex:
SOME INTERACTIONS BETWEEN BRITISH AND AMERICAN
LINGUISTICS
14. 1. 1970 Prof. Carlo Alberto Mastrelli, Florencie:
OSSERVAZIONI STILISTICHE SULLA PROSA ITALIANA
CONTEMPORANEA
2. 2. 1970 Prof. dr. Otto Ducháček, DrSc.:
Náhrada tabuizovaných slov v indoevropských jazycích
(Publikováno pod názvem „Les survivances du tabouage dans
les langues contemporaines“ v Etudes romanes de Brno,
vol. V.)
9. 2. 1970 Doc. dr. Viliam Schwanzer, CSc.:
O pozičných zákonoch v nemčine
(Publikováno pod názvem „Positionsgesetze und Satzstruktur“
v Linguistics (Mouton, The Hague))
13. 2. 1970 Prof. Bernard Vauquois, Grenoble:
O MATEMATICKÉ LINGVISTICE A STROJOVĚM PŘEKLADE
V GRENOBLU (s Jazykovědným sdružením)
23. 2. 1970 Prof. Tomita Hiroschi, Japonsko:
WARUM HAT MICH, EINEN JAPANER, DIE KLASISCHE
DEUTSCHE LITERATUR, VOR ALLEM LESSING, ANGEZOGEN?
2. 3. 1970 Doc. dr. Ludvík Václavěk, CSc.:
Německý magický román ve 20. století
6. 3. 1970 Prof. dr. Els Oksaar, Hamburg:
SPRACHKONTAKTE UND MEHRSPRACHIGKEIT
9. 3. 1970 Phil. dr. Hans Peter Althaus, Marburg:
NATURALISTISCHER UND HISTORISTISCHER SPRACHSTIL

12. 3. 1970 Mr. Robin Mayhead, M. A., Skotsko:
CROSS-CURRENTS IN FRENCH AND ENGLISH FICTION
OF THE 19th CENTURY. (s katedrou anglistiky)
16. 3. 1970 Prof. H. J. Siliakus, Austrálie:
SPRACHSTATISTISCHE UNTERSUCHUNGEN ZUR DEUTSCHEN
FACHSPRACHE
6. 4. 1970 Mlle Marie Lafranque, Toulouse:
„LA GITANILLA“ DE MIGUEL DE CERVANTES
16. 4. 1970 Prof. dr. Bohumil Trnka, DrSc.:
Jak se jeví národní psychologie v řeči?
(s Jazykovědným sdružením)
(Bude publikováno v roce 1972)
20. 4. 1970 Prof. dr. Hans Boll Johansen, Kodaň:
LES MÉTHODES STRUCTURELLES DANS LA CRITIQUE
LITTÉRAIRE AU DANEMARK
(s katedrou romanistiky)
21. 4. 1970 Prof. dr. Hans Boll Johansen, Kodaň:
LA PSYCHOLOGIE DE STENDHAL ENTRE LES IDÉOLOGUES
ET LE ROMANTISME (EXPLICATION DE TEXTE)
(s katedrou romanistiky)
11. 5. 1970 Univ. prof. dr. E. M. Uhlenbeck, Leiden:
RECENT DEVELOPMENTS IN THE FIELD OF TRANSFORMA-
TIONAL GENERATIVE GRAMMAR I. A. SURVEY
(s Jazykovědným sdružením)
13. 5. 1970 Univ. prof. dr. Zdeněk Mathauser, DrSc.:
K otázce odrazových prvků v umění
(V rámci akcí ČSAV v leninském jubilejním roce)
(s Čs. společností pro estetiku a Literárněvědnou společností)
(Publikováno pod názvem „Soustavnost a mnohostrannost“
(k stému výročí V. I. Lenina) v České literatuře 1970, č. 2)
14. 5. 1970 Univ. prof. dr. E. M. Uhlenbeck, Leiden:
RECENT DEVELOPMENTS IN THE FIELD OF TRANSFORMA-
TIONAL GENERATIVE GRAMMAR II. AN APPRAISAL
(s Jazykovědným sdružením)
18. 5. 1970 Univ. prof. dr. Helmut Bonheim, Kolín n. R.:
OBJECTIVE TESTS
(s odbornou skupinou pro metodiku vyučování cizím jazykům)
25. 5. 1970 Prof. John Russell Brown, Birmingham:
SHAKESPEAR'S DRAMATIC STYLE
(s katedrou anglistiky)
26. 5. 1970 Dr. Helmut Müssener, Stockholm:
DIE DEUTSCHSPRACHIGE EXIL-LITERATUR IN SCHWEDEN
1. 6. 1970 Univ. prof. dr. Paul Godaert, Louvain:
L'APPART DU LANGAGE DANS L'EXPRESSION DE LA PENSÉE

2. 6. 1970 Prof. dr. C. Passerini Tosi, Florencie:
ITALSKÁ LEXIKOGRAFIE (Vývoj a problematika)
(s Jazykovědným sdružením)
8. 6. 1970 Univ. prof. dr. Helmut Brackerl, Frankfurt/M.:
FRANZÖSISCHE OBERFLÄCHLICHKEIT, DEUTSCHER TIEF-
SINN [Zur Geschichte eines nationalen Klischees]
12. 10. 1970 Doc. dr. Ludvík Václavek, CSc.:
Čím obohatil F. Spunda německou literaturu
[Publikováno v rozšířeném znění pod názvem „Wodurch hat
Franz Spunda die deutsche Literatur bereichert“ v Germanistica
Olomucensia, 1971, s. 25—46]
26. 10. 1970 Dr. Felisien de Tollenaere, Leiden:
LES PROBLEMES DE „L'IMPOT“ EN LEXICOLOGIE
(s Jazykovědným sdružením)
2. 11. 1970 Doc. dr. Jiří Nosek, DrSc.:
Vsuvka v hovorové a novinářské angličtině
5. 11. 1970 Prof. Ada Nisbet, Kalifornská universita v Los Angeles:
CHARLES DICKENS (k 100. výročí smrti)
(s katedrou anglistiky)
9. 11. 1970 Univ. prof. dr. Otto Ducháček, DrSc.:
O změnách ve struktuře slovní zásoby
[Publikováno pod názvem „Modifications historiques des mic-
rostructures lexicales“ ve Festschrift Wondruszka]
16. 11. 1970 Univ. prof. dr. Otakar Vočadlo, Hon. M. A. (Cantab.):
Komenský — první moderní filolog?
(s odbornou skupinou pro metodiku vyučování cizím jazykům)
23. 11. 1970 Dr. Eduard Beneš, CSc.:
Komenský a vyučování cizím jazykům
(s odbornou skupinou pro metodiku vyučování cizím jazykům)
7. 12. 1970 Doz. dr. Detlef C. Kochan, Vysoká škola pedagogická, Záp.
Berlín:
ÜBERLEGUNGEN ZUR TEXTLINGUISTIK

B) Přednášky konané v Plzni

23. 1. 1970 Miloslav Wajs:
Westböhmen in Goethes Leben, Werk und Wirken
[Bude publikováno v rozšířeném znění pod tímž názvem jako
samostatný tisk v r. 1972 v Západočeském nakladatelství
v Plzni. — Práce byla oceněna v Krajském kole pedagogických
čtení 1970 v Plzni, v Ústředním kole pedagogických čtení 1970
v Uherském Brodě a získala uznání ministra školství ČSR
jakož i cenu lázeňského města Karlovy Vary 1970]

26. 2. 1970 Dr. Adolf Vinšálek, CSc.:
Jazyková laboratoř a učitel cizích jazyků
(s Jazykovědným sdružením)
(Publikováno pod názvem „Otázky řízení vyučovacího procesu“ v Ruském jazyku 21, č. 8)
19. 3. 1970 Doc. dr. Emil Skála, CSc.:
Glinzova teorie německé mluvnice a současná gramatika němčiny (s Jazykovědným sdružením)
(Publikováno pod názvem „Glinzova teorie německé mluvnice“ v Časopisu pro moderní filologii, 50, č. 4, s. 222—231)
14. 5. 1970 PhDr. M. Těšitelová, CSc.:
O modelování v lingvistice zvláště z hlediska kvantitativní lingvistiky (s Jazykovědným sdružením)
4. 6. 1970 PhDr. Lumír Klimeš, CSc.:
K problematice výzkumu slangu
(s Jazykovědným sdružením)
(Bude publikováno pod tímž názvem v různých vědeckých časopisech)
26. 11. 1970 PhDr. Jiřina Hlaváčková:
Souslovné výrazy předložkové povahy v angličtině
(s Jazykovědným sdružením)

C) Přednášky konané v Brně

25. 2. 1970 Prof. dr. František Malří:
Didaktiky cizích jazyků jako vědní disciplína a vědecká práce v nich (metodická sekce)
(Publikováno pod názvem „Didaktiky cizích jazyků jako vědní obory. — K problematice jejich předmětu“ v řadě Studie ČSAV č. 4, 1971, s. 161)
12. 3. 1970 Phil. dr. Hans Peter Althaus, Marburg:
NATURALISTISCHER UND HISTORISTISCHER SPRACHSTIL
19. 3. 1970 Robin Mayhead, M. A., Velká Británie:
PARALLELS AND CROSS-CURRENTS IN FRENCH AND ENGLISH FICTION OF THE 19th CENTURY
1. 4. 1970 Dr. Karel Pala:
Některé otázky automatické syntaktické analýzy (metodická sekce)
(Publikováno pod názvem „Automatická syntaktická analýza českého textu. — Experiment“ v Kybernetice IV, 1968, s. 318 až 330)
15. 4. 1970 Mlle Marie Laffranque, Toulouse:
FEDERICO GARCÍA LORCA — POETA EN BUSCA DE LO IMPOSIBLE

23. 4. 1970 Dr. Josef Hladký:
K pravopisným odchylkám u anglických obchodních jmen
(Publikováno pod názvem „The Orthography of British Trade Names“ ve Sborníku filosofické fakulty brněnské university A 19, 1971)
5. 5. 1970 Phil. dr. Jan Peter Ponten, Groningen:
WORTKARTE UND WORTFELD
12. 5. 1970 Doc. dr. Ida Rochowanská:
Co může ukázat jazykový test (metodická sekce)
(Publikováno ve zkráceném znění pod názvem „Fonetický test“ v Cizích jazycích ve škole XIV — 1970/71, č. 4, s. 97—105)
21. 5. 1970 Prof. dr. H. Bonheim, Kolín n. R.:
OBJECTIVE TESTS (metodická sekce)
28. 5. 1970 J. A. Palma Caetano, Vídeň:
LA LITTÉRATURE PORTUGAISE MODERNE
4. 6. 1970 Prof. dr. Paul Godaert, Louvain:
L'APPORT DU LANGAGE DANS L'EXPRESSION DE LA PENSÉE
3. 11. 1970 Dr. Drahomíra Kožmírová:
O 2. Mezinárodním kongresu aplikované lingvistiky
v Cambridgi
Dr. Zdeňka Kolářová:
Vstupní test z cizích jazyků pro posluchače nefilologických
oborů (metodická sekce)
24. 11. 1970 Dr. Josef Krajc:
Psychologie intenzivního jazykového vyučování
(metodická sekce)
(Publikováno v rozšířeném znění pod názvem „Psychologické otázky vyučování zahraničních studentů češtině“ v Bulletinu č. 5 University 17. listopadu a Vojenské akademie A. Zápotockého v Brně)
25. 11. 1970 Doc. dr. Ludvík Václavek, CSc.:
Čím obohatil Franz Spunda německou literaturu
15. 12. 1970 Dr. Jaroslav Batušek, CSc.:
Některé aspekty lingvistického rozboru odborných textů
(metodická sekce)

D) Přednášky konané v Olomouci

15. 1. 1970 Prof. Peter Strevens, Essex:
SPEECH AND THE TEACHING OF THE SPOKEN LANGUAGE
26. 2. 1970 PhDr. J. Marek:
Anglické absurdní drama

9. 4. 1970 Doc. dr. Rudolf Zimek:
Nejnovější vývoj teorie transformační gramatiky v USA
23. 4. 1970 PhDr. František Schwarz:
Německý jazyk v nejstarších olomouckých právních rukopisech
14. 5. 1970 PhDr. J. Peprník:
Pohled na americkou civilizaci
21. 5. 1970 Claude Schoppe:
À la recherche de Samuel Beckett
11. 6. 1970 Doc. dr. Ida Rochowanská:
Fonetický test ve školní praxi
16. 10. 1970 Prof. F. R. Palmer, Reading, Velká Británie:
Nový pohled na anglická modální slovesa
22. 10. 1970 Doc. dr. Ludvík Václavek, CSc.:
Čím obohatil Franz Spunda německou literaturu
12. 11. 1970 PhDr. Alena Lenochová:
Programování ve výuce angličtiny
(Publikováno pod názvem „K některým otázkám programování ve výuce cizím jazykům“ v Cizích jazycích ve škole, 1971/72, č. 1)
26. 11. 1970 Prof. dr. Dimitr Krandžalov:
Otázka nářečí rumunského jazyka
10. 12. 1970 PhDr. Jiří Černý:
Dvě časové roviny španělského slovesa a dvojí funkce imperfekta
(Bude publikováno pod tímž názvem v Časopisu pro moderní filologii)

II. Činnost odborných skupin

a) Odborná skupina pro Jungčou jazykozpyt

2. 11. 1970 PhDr. Jiří Krámský:
Problémy slova a morfému
(Podkladem přednášky byla monografie, vydaná pod názvem „The Word as a Linguistic Unit“ v r. 1969 (The Hague-Paris))
27. 11. 1970 Dr. Vladimír Hořejší, CSc.:
Referát o 4. výročním zasedání
Společnosti Societas Linguistica Europea

b) Odborná skupina pro metodiku vyučování cizím jazykům

Činnost této OS byla začleněna do přednáškového cyklu v ústředí a některé přednášky byly konány společně.

Zahraníční vztahy 1969 - 1970

Činnost na úseku zahraničních vztahů záležela jednak v pořádní přednášek zahraničních vědeckých pracovníků, zpravidla z uložení vědeckých pracovišť Akademie a vysokých škol, popřípadě jiných významných vědců, kteří přijeli do ČSSR za studijním účelem na vlastní náklady, jednak plněním úkolů, vyplývajících z členství Kruhu v Mezinárodní federaci profesorů moderních jazyků.

Volba titulů zmíněných zahraničních přednášek byla obvykle ponechána přednášejícím, ale i tak bylo dosaženo rovnováhy mezi tématy lingvistickými a literárními, přičemž nechyběla ani témata z obecných, kulturních a hospodářských dějin, témata seznamující s metodikou současné vědecké práce v zahraničí, zejména z oboru aplikované lingvistiky a výuky cizím jazykům. Referáty seznamovaly mj., jak se v zahraničí užívá sociologických metod v literární historii, kritice a estetice, byly osvětleny profily pokrokových osobností světového písemnictví, vztahy evropských spisovatelů k naší zemi i pojetí slavistických otázek v práci zahraničních badatelů. Přítomnosti zahraničních hostů bylo vždy zároveň využíváno ke konzultacím na příslušných vědeckých pracovištích, k navázání dalších přátelských vztahů s jejich instituty a v neposlední řadě k seznamování s naším kulturně-politickým děním a jeho pokroky v širším rámci. V tomto ohledu přispěl tedy Kruh ve významných zahraničních vědeckých kruzích k účinné propagaci vysoké úrovně socialistického kulturního rozvoje.

Na úseku spolupráce s mezinárodními organizacemi zabezpečil Kruh v r. 1969 v Praze přípravnou poradou IDV (Internationaler Deutschlehrerverband), již se zúčastnili zástupci Československa, Dánska, Jugoslávie, Švýcarska a Velké Británie a jež ve dnech 1.—6. 6. 1969 vedle otázek organizačních projednávala zejména přípravu II. mezinárodního sjezdu učitelů němčiny v Lipsku.

Přípravné porady k ustavení obdobné organizace, Fédération Internationale des Professeurs de Français v Paříži ve dnech 17.—23. 7. 1969 se zúčastnil za Kruh dr. Josef Hendrich; dalším zástupcem ČSSR byl doc. dr. K. Jungwirth. — Naši zástupci tu usilovali, aby nově vznikající organizace nalezla brzy správný vztah k FIPLV a nezůstala izolována od mezinárodní organizace, v níž stále více převažuje pokrokové vedení, snažící se o získání členství SSSR a dalších zemí mírového tábora.

II. mezinárodní sjezd profesorů němčiny (II. Internationale Deutschlehrertagung), pořádaný jako oficiální akce FIPLV péčí organizací NDR — IDV a Komitee für den Sprachunterricht in der DDR — Sektion Deutsch als Fremdsprache v Lipsku od 5.—9. 8. 1969, v jehož předsednictvu zasedal i zástupce Československa, byl obeslán 56 účastníky z našeho státu. Touto účastí se ČSSR zařadilo, odmyslíme-li hostitelskou zemi, početně na druhém místě za SSSR. Využití bohatých podnětů a poznatků ze sjezdu, na němž se naši

pracovníci seznámili i s učebnicemi a technickými pomůckami, obohatilo nepochybně jejich školskou i vědeckoteoretickou práci. Materiály z této konference byly publikovány ve zvláštním sborníkovém čísle časopisu „Deutsch als Fremdsprache“, jež bylo pořadatelem věnováno v počtu 50 výtisků zdarma Kruhu, který je rozeslal svým členům germanistům a metodikům cizích jazyků při krajských pedagogických ústavech. Ostatní odborníci byli pak informováni o průběhu sjezdu ve zdejších odborných časopisech.

V r. 1970 se Kruh zúčastnil — v zájmu úspory devis — jen jedním delegátem zasedání předsednictva FIPLV 17.—18. 10. 1970 v Ženevě. Účast ČSSR byla tím účelnější, že na tomto zasedání bylo rozhodováno o přijetí organizace Polské lidové republiky, jejíž zástupci se sami pro zpožděné vyřízení výjezdních náležitostí nemohli dostavit. ČSSR spolu s NDR, MLR a Jugoslávií tedy zastupovalo zájmy nepřítomného uchazeče o členství a přispělo k tomu, že Polskie Towarzystwo neofilologiczne bylo přijato jednomyslně; československý delegát tu byl zároveň pověřen, aby jednal o získání dalších organizací ze socialistických zemí za členy, a to Bulharska a Rumunska. — V tomto roce Kruh opětně připravil v Praze organizační poradu IDV, kterou však bylo nutno pro náhlé úmrtí člena předsednictva prof. Bogo Pregelje odvolat.

Spolupráce na vědeckém úkolu, činnost ediční a kulturně-politická

Kolektiv pracovníků pokračoval za řízení dr. Václava Stehlika, člena ústředního výboru KrMF, na půdě katedry jazyků ČSAV ve zpracovávání bibliografických záznamů o knihách a časopisech z oboru metodiky vyučování cizím jazykům a na přípravě k vydání dalších svazků. V r. 1969 byl vydán svazek této bibliografie za r. 1967, během roku 1970 byl pak připraven k vydání další svazek za následující časové období. Byla vydána XI. ročenka Kruhu za l. 1967—1968.

V oblasti kulturně-politické nutno vzpomenout plodné spolupráce s některými masovými a společenskými organizacemi, zejména Socialistickou akademií, Československou společností pro mezinárodní styky a Klubem školství a kultury ROH, jež přispěla k rozšíření informací o naší jazykovědě i literární vědě v širších řadách pracujících. Světová kulturní výročí byla Kruhem důstojně oživena jak v případě jubilea leninského, k němuž Kruh ve spolupráci s dalšími dvěma příbuznými společnostmi připravil přednáškové a diskusní zasedání dne 13. 5. 1970, tak jubilea Komenského, vzpomenuť dvěma přednáškami 16. 11. a 23. 11. 1970, rovněž za početné účasti členů i hostů Kruhu.

Práce organizační a statistické souhrny

14. 4. 1969 se konalo valné shromáždění Kruhu, na němž byl zvolen nový ústřední výbor s těmito vedoucími funkcionáři předsednictva: čestným předsedou dosavadní předseda Kruhu prof. dr. Bohumil Trnka, DrSc., předsedou prof. dr. Otakar Novák, CSc., a vědeckou tajemnicí dr. Alena Tionová, CSc. Ve výkazu akcí nejsou registrována dvě mimořádná zasedání, svolaná k počtě sedmdesátých pátých narozenin dvou významných anglistů: dne 3. 6. 1970 bylo uctěno životní jubileum čestného předsedy Kruhu prof. dr. Bohumila Trnky, DrSc., který byl před touto oslavou přijat předsedou ČSAV akademikem Jaroslavem Kožešníkem a udělena mu Zlatá medaile Josefa Dobrovského za zásluhy o rozvoj společenských věd. Dne 1. 10. 1970 bylo vzpomenuo jubilea prof. dr. Otakara Vočadla, Hon. M. A. (Cantab.).

Statistické souhrny za sledovaná léta vykazují tato čísla:

1969:

Veřejných přednášek v Praze	35
{z toho zahraničních přednášek v Praze 28}	
Akcí a odborných skupin	4
Veřejných přednášek v pobočkách	31
{z toho zahraničních přednášek v pobočkách 15}	
	<hr/>
	70
Všech odborných akcí	70
Plenárních členských shromáždění v Praze	1
Vlastních edičních titulů	1
	<hr/>
Všech akcí vůbec	72
Veřejných přednášek na Slovensku	12

1970:

Veřejných přednášek v Praze	32
{z toho zahraničních přednášek v Praze 22}	
Akcí odborných skupin	2
Veřejných přednášek v pobočkách	33
{z toho zahraničních přednášek v pobočkách 10}	
	<hr/>
	67
Všech odborných akcí	67
Zasedání k jubileu významných filologů	2
Vlastních edičních titulů	1
	<hr/>
Všech akcí vůbec	70
Veřejných přednášek na Slovensku	11

Jako frontispis reprodukován titulní list Vočadlovy „Mluvníčky“ z exempláře, pocházejícího z pozůstalosti básníka Jaroslava Kolmana-Cassia, který jej zdědil po svém bratru Karlovi. Karel Kolman knížku získal od A. B. Dostala (1873—1944 ?), básníka, redaktora a divadelního režiséra ze známé umělecké rodiny Dostalů, prvního českého překladatele Heinricha Manna. Původním majetníkem knížky však byl Josef Leopold Šmíd (1848—1914), pův. kočovný herec, lidový pěvec a improvizátor, skladatel mnoha sólových výjevů a monologů, známý svou aktovkou o dr. Uhrovi „Batalion — obrázek z ovzduší alkoholu“, majitel kabaretu „U Zlatého soudku“ v Ostrovní ulici, kde sám dr. Uhra hrával. Na předsádce je Šmídův zápis: „Věnováno milým přítelem J. Hovorkou do Kriminálu novoměstského 1869“. — Dárce: byl pravděpodobně vrstevník Šmídův, spisovatel Josef Miroslav Hovorka (1848—1914). Šmíd byl totiž jako politicky podezřelý pod rakouským policejním dozorem a nejednou vyšetřován. — Zajímavý doklad, jak si český politický vězeň krátil ve vazbě čas. — Habent sua fata libelli — quod erat demonstrandum.

MILOŠ POPEL

Obsah

	Str.
Otakar Novák: První český docent francouzského jazyka	3
Jaroslav Rosendorfský: Odešel čelný představitel naší italistiky	7
Aleš Tichý: Za Karlem Štěpaníkem	9
Alena Tionová a Josef Hendrich: Rozloučili jsme se s dr. Lyerem	11
Zdeněk Wittoch: Zemřel profesor Maxmilian Křepinský	13
Václav Stehlík: Za PhDr. Věrou Stauchovou-Doležalovou	16
Přednášková činnost Krúžku moderných filológov pri SAV Bratislava za rok 1969	17

Zpráva o činnosti 1969

I. Přednášková činnost	13
A) Přednášky konané v Praze	18
B) Přednášky konané v Plzni	21
C) Přednášky konané v Brně	21
D) Přednášky konané v Olomouci	22
II. Činnost odborných skupin	23
Přednášková činnost Krúžku moderných filológov pri SAV Bratislava za rok 1970	24

Zpráva o činnosti 1970

I. Přednášková činnost	25
A) Přednášky konané v Praze	25
B) Přednášky konané v Plzni	27
C) Přednášky konané v Brně	28
D) Přednášky konané v Olomouci	29
II. Činnost odborných skupin	30
Zahraniční vztahy 1969—1970	31
Spolupráce na vědeckém úkolu, činnost ediční a kulturně- politická	32
Práce organizační a statistické souhrny	33

XII. ROČENKA KRUHU MODERNÍCH FILOLOGŮ
při Československé akademii věd
a
KRÚŽKU MODERNÝCH FILOLÓGOV
pri Slovenskej akademii vied
za rok 1969 a 1970

Redigovala
Dr. Alena Tionová, CSc.

K tisku připravil
Miloš Popel

Vydal
jako publikaci pro vnitřní potřebu
v 1000 výtiscích

Kruh moderních filologů při Československé akademii věd
a Krúžok moderných filológov pri Slovenskej akademii vied.
Praha - Bratislava — 1971

Vytiskly Středočeské tiskárny, n. p., provoz 30 Mladá Boleslav — 2729-72